
Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

Alueen nimi: Vanhankaupunginlahden lintuvesi

Alueen koodi: FI0100062 **Pinta-ala (ha):** 316 **Kunta:** Helsinki

Hallinnoll.alue: Merialue (ei sis. Nuts-alueisiin) 90 **Aluetyyppi:** SCI ja SPA
Uusimaa (suuralue) 10

Vastuutaho: Uudenmaan ympäristökeskus

Alueen kuvaus: Vanhankaupunginlahti on laaja ruovikkoinen merenlahti Vantaanjoen suistossa. Vesikasvillisuusalueet, luhdet ja rantaniityt muodostavat laajoja vyöhykkeitä. Reunametsät ovat reheviä tervaleppäluhtia. Yhdessä läheisten peltojen kanssa alue muodostaa luonnoltaan monimuotoisen ja etenkin linnustolle erittäin tärkeän alueen. Suurin osa Natura-alueesta on jo perustettua luonnonsuojelualuetta.

Lahten vedenlaatua ovat heikentäneet jätevedet. Laatu on viime vuosina parantunut, kunnes talvella 1996 Helsingin kaupungin jätevesiä jouduttiin taas johtamaan lahteen purkutunnelin sortuman vuoksi. Jätevesipäästöistä ei kuitenkaan havaittu aiheutuvan haittaa linnustolle, sillä se tapahtui kasvukauden ja tulva-ajan ulkopuolella.

Alueella on seurattu jatkuvasti linnustoa, veden laatua, pohjaeläimistöä ja lampareiden kasvillisuutta, joten se on merkittävä myös tieteellisen tutkimuksen kannalta. Alue on erittäin tärkeä virkistys- ja luontoharrastuskohde pääkaupunkiseudulla. Rannoilla on luontopolkuja ja lintutorneja.

Alue on kansainvälisesti merkittävä kosteikkolinnuston suojelualue, jonka arvo on hoitotoimenpiteiden ansiosta edelleen kasvamassa. Suurin osa alueesta kuuluu kansainväliseen kosteikkojen suojelusopimukseen eli ns. Ramsar-kohteisiin.

Vanhankaupunginlahden kosteikkolinnustossa on useita lajeja, joiden parimäärä ja tiheys ovat huippuluokkaa Suomessa. Linnustollisesti tärkeä alue on kokonaisuus, johon kuuluvat kosteikko, rantaniityt, lähiseudun pellot sekä rantametsät eli hieman laajempi alue kuin esitettävä Natura-kohde.

Luontotyybiltään suurin osa alueesta kuuluu jokisuistoihin, sillä Vantaanjoki tuo lahteen makeaa vettä. Rannoilla on myös edustavia metsäluhtia, joilla kasvaa tervaleppää. Osaa rantaniityistä hoidetaan laiduntamalla, joten ne ovat perinnebiotooppeina merkittäviä. Purolahden pohjukan rantaniitty on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi. Siellä kasvaa mm. Uudellamaalla erittäin uhanalaista ojakurjenpolvea.

Pesimälinnusto on runsas ja monipuolinen, ja alue on erittäin merkittävä linnuston muutonaikainen levähdyspaikka. Alueella pesii ja levähtää useita uhanalaisia ja harvinaisia lintulajeja; levähtävistä esimerkkeinä aro- ja niittysuohaukka pussitiainen sekä viiriäinen.

Viime vuosina alueen merkitys on hieman muuttunut eri linturyhmien osalta. Lokkilinnut ovat vähentyneet, koska naurulokkikolonia on hävinnyt, kuten on tapahtunut monilla muillakin maamme lintuvesillä. Sen sijaan pesivien ja levähtävien kahlaajien määrät ovat nousseet, koska rantaniittyjä on alettu hoitaa.

Sorsalintujen osalta suuria muutoksia ei ole tapahtunut, vaan lahti on säilyttänyt arvonsa. Laajoissa ruovikoissa elää runsaasti myös varpuslintuja. Lahdella on alkanut pesiä lajeja, jotka ovat vasta kotiutumassa Suomeen, mm. viiksitimali ja pussitiainen. Vanhankaupunginlahden viiksitimalipopulaatio on Suomen suurin ja toimii merkittävänä leviämiskeskuksena.

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

Vanhankaupunginlahdella ja läheisillä rannoilla pesi vuoden 1996 laskentatulosten mukaan 1862 lintuparia ja 72 eri lajia. Näistä vesilintuja oli 190 paria ja 11 lajia. Vesilintujen pesimäkanta taantui edellisvuoteen verrattuna, mikä johtui lähinnä kylmistä säistä. Vanhankaupunginlahden suojelupistearvo oli 101 pistettä, kun kansainvälisesti arvokkaaksi luokitellun kohteen rajana on 80 suojelupistettä. Suojelupistearvo on viime vuosikymmenen aikana noussut, sillä vuonna 1986 se oli 87 pistettä. Nousu johtuu pääasiassa luhtakanan, liejukanan ja rastaskerttusen vakiintumisesta alueen pesimälinnustoon.

Alue on tärkeä linnuston tutkimuksen kannalta, sillä seurantoja on pitkältä ajalta. Alueella on tutkittu myös mm. orvakkasieniä, jotka kasvavat lehtipuuryteiköissä ja rantojen pienillä oksilla ja rungoilla. Orvakkalajistosta on löytynyt useita harvinaisuuksia.

Suojelutilanne

(%):	Ei suojeltu	18
	Valtion luonnonsuojelualue	11
	Yksityinen luonnonsuojelualue	71

Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Suurin osa alueesta on Helsingin kaupungin omistamaa luonnonsuojelualuetta. Pieni osa on asetuksella rauhoitettua valtionmaata. Natura-alue ei muuta näiden rauhoitusmääräyksiä.

Alueeseen kuuluu lisäksi kaksi osaa, joille luonnonsuojelualuetta on suunniteltu laajennettavaksi: Purolahden pohjukka alueen koilliskulmassa ja Saunalahti alueen kaakkoiskulmassa. Nämä alueet on varattu suojelualueiksi Helsingin yleiskaavassa 1992 sekä Purolahti myös Viikin osayleiskaavassa.

Koko aluetta ehdotetaan myös liitettäväksi kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen luetteloon eli ns. Ramsar-kohteeksi. Tällä ei ole oikeusvaikutuksia yli sen, mitä johtuu jo Natura 2000 -verkostoon kuulumisesta.

Luontodirektiivin luontotyypit (%):

1130	Jokisuistot	90
6430	Kostea suuruohokasvillisuus	5
9080	*Fennoskandian metsäluhdat	5

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

A215	huuhkaja
A193	kalatiira
A140	kapustarinta
A021	kaulushaikara
A229	kuningaskalastaja

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

A127 kurki
A194 lapintiira
A038 laulujoutsen
A166 liro
A119 luhtahuitti
A007 mustakurkku-uikku
A197 mustatiira
A084 niittysuohaukka
A236 palokärki
A379 peltosirkku
A037 pikkujoutsen
A338 pikkulepinkäinen
A320 pikkusieppo
A195 pikkutiira
A241 pohjantikka
A190 räyskä
A122 ruisräykkä
A081 ruskosuohaukka
A272 sinirinta
A082 sinisuohaukka
A151 suokukko
A222 suopöllö
x uhanalainen laji
x uhanalainen laji
x uhanalainen laji
x uhanalainen laji
x uhanalainen laji
x uhanalainen laji
A068 uivelo
A045 valkoposkihanhi
A217 varpuspöllö
A170 vesipääsky
A220 viirupöllö

Muuttolinnut: härkälintu
harmaahaikara
harmaasorsa

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

heinätavi
isosirri
jänkäkurppa
jouhisorsa
koskikara
kuovisirri
lapasotka
lapinsirri
metsähanhi
mustalintu
mustapyrstökuiri
mustaviklo
nuolihaukka
pikkulokki
pikkusirri
pilkkasiipi
pulumisirri
punajalkaviklo
ristisorsa
suosirri
tuulihaukka
uuttukyyhky

Muuta lajistoa:

arosuohaukka
idänuunilintu
jänkäsirriäinen
lapasorsa
liejukana
luhtakana
nokkavarpunen
pikkutikka ST
pikkutylli
pussitiainen
rastaskerttunen
selkälokki ST
tylli M

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

viiksitimali	
viiriäinen	H
nahkiainen	
harjasorakas	V
kalvashyyrykkä (sieni)	
kumirypykkä (sieni)	
kuurakkalaji (sieni)	
laikkurypykkälaji (sieni)	
lehtonyhäkä (sieni)	
nyhakkälaji (sieni)	
ojakurjenpolvi	
paksunahakka	
pikkukarakka	SH
punahyyrykkä (sieni)	
rantakalvokesikkä (sieni)	
ruohokerakka	
sinihuitukka (sieni)	
takkukarakka	